

Моніторинговий звіт
ДЕРЖАВНІ ТА МІСЦЕВІ ПРОГРАМИ
ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО
ВНАСЛІДОК ОБСТРІЛІВ ЖИТЛА:
аналіз впровадження
в Одеській міській громаді
Одеської області

2024 р.

Державні та місцеві програми відновлення постраждалого внаслідок обстрілів жит-ла: аналіз впровадження в Одеській міській громаді Одеської області: Звіт моніторингу / – 40 с.

Зміст

ВСТУП	4
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ	8
ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ ЗА НАПРЯМКОМ:	11
• ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО ВНАСЛІДОК ОБСТРІЛІВ ЖИТЛА В ОДЕСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	11
• ВПРОВАДЖЕННЯ МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО ВНАСЛІДОК ОБСТРІЛІВ ЖИТЛА В ОДЕСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	24
РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	38

ВСТУП

В умовах гуманітарної кризи та масштабних руйнувань житлової інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення рф до України, надзвичайно важливу роль відіграє державна та місцева політика щодо допомоги у відновленні зруйнованого та пошкодженого житла. Крім централізованої програми на державному рівні “eВідновлення”, місцева влада впроваджує локальні програми підтримки для мешканців, житло яких постраждало від обстрілів.

Як зазначено в нещодавно прийнятій міській цільовій програмі «Незламна Одеса», з початку повномасштабного вторгнення рф до України, в м. Одесі зафіксовано **242** пошкоджених житлових будинки та **694** пошкоджених квартир. Один з найбільш резонансних обстрілів міста Одеси стався 23 липня 2023 року та був спрямований на історичний центр, який внесено до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Зафіксовано пошкодження **28** одеських будинків - пам'яток архітектури, також пошкоджено **61** житлову будівлю та **146** квартир одеситів.

Обстріли міста Одеси та приміських населених пунктів протягом останніх місяців посилились. Зокрема, протягом квітня 2024 року відбулось щонайменше **8** атак із застосуванням ударних дронів типу «Shahed-131/136» та щонайменше **7** ракетних атак, значна частина з яких завдана балістичним озброєнням. Так, 20 квітня 2024 року армія рф атакувала місто Одеса ймовірно трьома ракетами Х-59. Внаслідок ракетного удару зруйновано **2** приватні житлові будинки, пошкоджено **51** житловий будинок. **62** заяви на відновлення вікон та вхідних дверей прийнято Хаджибейською районною адміністрацією м. Одеси.

Збільшення кількості постраждалого житла в м. Одесі потребує від місцевої влади скоординованої діяльності щодо виконання на території населеного пункту державної програми “єВідновлення”, а також розробки та впровадження місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілу житла.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження впровадження в Одеській міській громаді Одеської області державних та місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла проводилось на основі методології «Місцевого індексу прав людини» <https://hro.org.ua>, з додаванням визначених моніторами індикаторів, релевантних темі державних та місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла.

Всього для дослідження моніторами виділено 12 індикаторів (6 для оцінювання державних програм відновлення, 6 для оцінювання місцевих програм відновлення).

Мета дослідження: оцінити стан впровадження місцевих та державних програм відновлення пошкодженого житла в Одеській міській територіальній громаді Одеської області.

Напрями дослідження:

- **створення** організаційних умов для впровадження державних програм та прийняття місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла;
- **забезпечення** фінансування державних та місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла;
- **доступність** інформації для мешканців щодо використання можливостей державних та місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла;
- **публічність** та прозорість заходів щодо впровадження державних та місцевих програм відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла.

Методи збору інформації:

- **аналіз** нормативно-правових актів включно з місцевими програмами;
- **аналіз** публічної інформації на офіційних вебресурсах органів влади;
- **отримання** даних за запитом на інформацію;
- **аналіз** публікацій в ЗМІ та соціальних мережах;
- **інтервю** з власниками постраждалого житла;
- **експеримент**;
- **спостереження**.

Особливості оцінювання за методологією:

1. За підсумками проведеного аналізу моніторами зараховується або не зараховується бал.
2. За підсумками моніторингу формується мапа рекомендацій для покращення стану впровадження місцевих та державних програм відновлення пошкодженого житла в Одеській міській територіальній громаді Одеської області.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ

Одеська міська територіальна громада у Одеському районі Одеської області. Адміністративний центр – місто Одеса. Площа території – **164,9** км², населення громади **1 015 372**. Органом місцевого самоврядування є Одеська міська рада, яка складається з **55** депутатів та міського голови.

Код ЄДРПОУ: 26597691.

Адреса: Україна, Одеська область, місто Одеса, площа Думська, будинок 1

Поштовий індекс: 65026.

Сайт: <https://omr.gov.ua/ua>

Електронна пошта: rada@omr.gov.ua

Телефон: 779-13-14

Сторінки в соціальних мережах: <https://t.me/odesacityofficial>

До складу громади входить м. Одеса.

Територія громади поділяється на райони міста:

- Київський район (**256.58 тис. осіб**, площа **47.7 км²**)
- Хаджибейський район (**242.9 тис. осіб**, площа **89.7 км²**)
- Приморський район (населення **259 тис. осіб**, площа **24.2 км²**)
- Пересипський район (**263 тис. осіб**, площа **25,3 км²**)

Бюджет міста:

- 1) Відповідно до рішення Одеської міської ради «Про бюджет Одеської міської територіальної громади на 2024 рік» (із змінами, внесеними згідно з рішенням Одеської міської ради № 2010-VIII від 24 квітня 2024 року) у 2024 році - доходи бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **13 289 537 869 гривень**, у тому числі доходи загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **12 447 762 415 гривень**, та доходи спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **841 775 454 гривень**;
 - видатки бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **13 744 995 939 гривень**, у тому числі видатки загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **10 504 032 516 гривень**, та видатки спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **3 240 963 423 гривень**;
- 2) Відповідно до рішення Одеської міської ради «Про бюджет Одеської міської територіальної громади на 2023 рік» (із змінами, внесеними згідно із рішенням Одеської міської ради № 1788-VIII від 21 лютого 2024 року) на 2023 рік - доходи бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **13 813 358 312 гривень**, у тому числі доходи загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **12 757 575 113 гривень**, та доходи спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **1 055 783 199 гривень**.
 - видатки бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **14 217 536 755 гривень**, у тому числі видатки загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **9 322 351 575 гривень**, та видатки спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **4 895 185 180 гривень**;

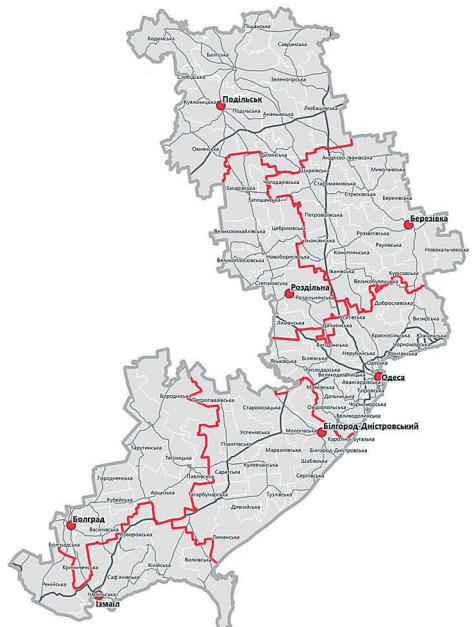
- 3)** Відповідно до рішення Одеської міської ради «Про бюджет Одеської міської територіальної громади на 2022 рік» (із змінами, внесеними згідно із рішенням Одеської міської ради № 1011-VIII від 30 листопада 2022 року) на 2022 рік - доходи бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **12 833 249 435 гривень**, у тому числі доходи загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **12 406 648 382 гривень**, та доходи спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **426 601 053 гривень**.
- видатки бюджету Одеської міської територіальної громади у сумі **11 254 917 298 гривень**, у тому числі видатки загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **10 067 112 605 гривень**, та видатки спеціального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади – **1 187 804 693 гривень**.

Одеська область

Назва	Населення (тис.осіб)
Березівський	109.4
Болгород-Дністровський	201.4
Болградський	154.5
Ізмаїльський	206.2
Одеський	1375.9
Подільський	229.9
Роздільнянський	104.2

Умовні позначення

- Межі проектних районів
- Центри проектних районів
- Межі тергромад, затверджених КМУ

НАПРЯМОК МОНІТОРИНГУ: ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТТРАЖДАЛОГО ВНАСЛІДОК ОБСТРІЛІВ ЖИТЛА В ОДЕСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

1. Чи створено в громаді інструмент реалізації державної електронної публічної послуги «єВідновлення»?

У межах територіальної громади створено Комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України на підставі рішення Виконавчого комітету Одеської міської ради № 293 від 08.09.2023.

Основними завданнями комісії є:

- 1) розгляд заяв про надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна (далі – заява);
- 2) надання отримувачам компенсації консультацій та вичерпної інформації з питань отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна;
- 3) встановлення наявності / відсутності підстав для отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна шляхом перевірки наявних документів та/або інформації щодо:
 - обсягу відомостей, які додані до заяви та перелік яких встановлений Законом «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій

об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України;

- права власності на об'єкт нерухомого майна (у разі його відсутності в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно);
 - права на спадщину на знищений об'єкт нерухомого майна (у разі необхідності);
 - наявності / відсутності заперечень інших співвласників щодо отримання компенсації одним зі співвласників (у разі подання заяви одним зі співвласників);
 - наявності / відсутності пріоритетного права на отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна, визначеного Законом;
 - наявності договорів, інших визначених Законом документів, які стосуються знищеного об'єкта будівництва;
 - перевірки матеріалів фото- і відеофіксації знищеного об'єкта нерухомого майна;
- 4) забезпечення проведення обстеження об'єкта незавершеного будівництва або знищеного об'єкта нерухомого майна (крім випадків проведення обстеження до розгляду заяви), зокрема з метою встановлення факту проведення ремонтних робіт за рахунок інших джерел фінансування;**

- 5) надання отримувачам компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна (у разі подання відповідного звернення), допомоги в поновленні або отриманні документів, які не додано до заяви внаслідок їх втрати або у зв'язку з необхідністю встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- 6) забезпечення підготовки рішень комісії для їх затвердження Виконавчим комітетом Одеської міської ради;
- 7) виготовлення за допомогою Реєстру та надіслання заявнику житлового сертифіката в електронній та/або паперовій формі (у разі прийняття рішення про надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна).

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

2. Чи створена в громаді інфраструктура та умови для розгляду звернень мешканців громади на отримання компенсацій за пошкодженні житлові об'єкти внаслідок обстрілів?

Міська громада поділена на 4 адміністративні райони, у кожному з них створено районну адміністрацію Одеської міської ради. При кожній з них створено оперативні штаби, які надають постраждалим від збройної агресії рф юридичні консультації, зокрема щодо оформлення матеріальної допомоги на заміну вибитих вікон та дверей, та\або щодо отримання компенсацій за державною програмою «єВідновлення».

У межах територіальної громади створено Комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України на підставі рішення Виконавчого комітету Одеської міської ради № 293 від 08.09.2023.

Матеріально-технічне забезпечення діяльності комісії здійснюється Виконавчим комітетом Одеської міської ради.

Основною формою роботи комісії є засідання. Засідання проводяться очно або дистанційно в режимі реального часу (онлайн) з використанням відповідних технічних засобів електронних комунікацій, зокрема через мережу «Інтернет» за умови надійної автентифікації всіх її членів.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

3. Чи здійснюється фінансування за державною програмою відновлення пошкодженого житла «ЄВідновлення»?

Порядок визначення суми надання компенсацій за пошкоджене майно регулюється постановою Кабінета Міністрів України «Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна».

Водночас залежно від розрахованої суми компенсації ремонтні роботи, необхідні для відновлення пошкодженого житла, поділяються на:

- ремонт категорії А – розрахована сума компенсації не перевищує **200 000 грн**;
- ремонт категорії Б – розрахована сума компенсації становить:
- від **200 000 грн до 350 000 грн** – для квартир (житлових приміщень) у багатоквартирному будинку;
- від **200 000 грн до 500 000 грн** – для одноквартирних будинків, зокрема відокремлених житлових будинків садибного типу, заблокованих будинків з окремими квартирами, що мають власний вхід з вулиці, котеджів та будинків одноквартирних підвищеної комфортності, будинків садибного типу, дачних та садових.

Таким чином, максимальний розмір компенсації за пошкоджену квартиру – **350 000 грн**, за будинок – **500 000 грн**.

9 січня 2024 року голова Одеської обласної військової адміністрації Олег Кіпер повідомив, що за даними обласної військової адміністрації, до реєстру пошкодженого та знищеного майна внесли близько **2,5 тисячі** житлових об'єктів регіону. Від початку дії програми «ЄВідновлення» надали компенсацію власникам житла:

- Одеської громади на суму **9,7 млн грн**;
- Таїровської громади – **7,7 млн грн**;
- Сергіївської громади – **4,9 млн грн**;
- Чорноморської міської громади – **4,4 млн грн**;
- Кароліно-Бугазької громади – **1,4 млн грн**.
- Дачненської громади – **750 тис. грн**;
- Маяківської громади – **357 тис. грн**;
- Ренійської громади – **300 тис. грн**;
- Чорноморської селищної громади – **211 тис. грн**;
- Великодолинської громади – **183 тис. грн**;
- Нерубайської громади – **118 тис. грн**;
- Біляївської громади – **96 тис. грн**.

В Одеській міській територіальній громаді **235** заявникам сплатили майже **9,7 млн грн** компенсації, додали в ОВА. За результатами проведеного математичного аналізу, моніторами було встановлено, що в середньому в Одеській міській територіальній громаді виплачують **41 000 гривень** компенсації за державною програмою «єВідновлення» за пошкоджені житловий об'єкт.

Інформація про розгляд заяв щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна:

ПЕРІОД	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗАЯВ	ПОГОДЖЕНО	ВІДМОВЛЕНО	СУМА КОМПЕНСАЦІЇ (гривні)
Липень 2023	35	29	6	1864663,56
Серпень 2023	78	65	7	2917771,14
Вересень 2023	50	29	10	1202748,94
Жовтень 2023	100	74	17	2769323,98
Листопад 2023	26	20	6	839578,48
Грудень 2023	37	23	5	931971,76
Січень 2024	22	10	8	531365,35
Лютий 2024	26	16	10	1209752,95
Березень 2024	49	41	8	2192103,21
Квітень 2024	38	23	15	2320088,21
ЗАГАЛОМ	461	330	92	16779367,58

Основними підставами для відмови у наданні компенсації на відновлення пошкодженого об'єкту нерухомого майна є:

- виявлення факту проведення на пошкодженому об'єкті нерухомого майна ремонтних робіт, в результаті яких ліквідовано пошкодження в повному обсязі;
- подання заявником до Комісії повідомлення у паперовій формі про відкликання заяви.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

4. Чи сприяє орган місцевого самоврядування інформуванню мешканців громади про державні програми відновлення постраждалого внаслідок обстрілів житла?

Законодавчо Порядок надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «eВідновлення» затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 381.

На офіційному сайті Одеської міської ради присутній текстовий алгоритм дій для отримання допомоги по програмі eВідновлення. Для людей з порушенням зору є можливість прослухати відео консультацію секретаря комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України по порядку подання заявки на отримання допомоги за державною програмою «eВідновлення», пакету документів необхідних для отримання компенсації.

Після уражень житлових об'єктів, на місце вирушають представники ОМС з метою надання правових консультацій стосовно отримання компенсацій за державною програмою «eВідновлення».

Також, за роз'ясненнями по державній програмі можна звертатися до районних адміністрацій, департаменту міста з благоустрою, ЦНАПи міста. Інформація про місцезнаходження, засоби зв'язку, порядок роботи наявна на офіційному сайті міста Одеси та є загальнодоступною.

Так, за результатами вибіркового моніторингу встановлено, що 6 травня 2024 року в будівлі Пересипської районної адміністрації Одеської міської ради було проведено консультативну зустріч з мешканцями зруйнованого від російської атаки будинку. На зустрічі, керівниця КП МБТІ Надія Швець надала юридичну допомогу щодо оформлення правових документів для отримання допомоги за державною програмою «Відновлення».

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Публікувати на офіційному сайті міста законодавчі зміни стосовно електронної публічної послуги «єВідновлення», створити та опублікувати візуальну інфографіку «єВідновлення», опублікувати на офіційному сайті інформацію по електронній публічній послугі «єВідновлення» у форматі «питання-відповідь».

5. Чи ведеться публічне звітування результатів роботи Комісії розгляду з питань компенсацій за пошкоджені внаслідок обстрілів об'єкти?

Публічне звітування щодо роботи є важливою аспектом у розрізі доступу людини до інформації та підвищення рівня довіри громадян до органів влади. Статистичні дані щодо результатів роботи Комісії, а саме: кількості звернень, обсяг наданих компенсацій з використанням електронної публічної послуги «eВідновлення», кількості рішень Комісії про відмову у наданні компенсації та їх причини – у відкритому не було знайдено.

Інформація про рішення Комісії публікується на офіційному сайті Одеської міської ради у вигляді короткого коментаря представника ОМС у форматі скільки прийнятих рішень про відмову про надання компенсації або ж, навпаки, надання компенсації.

З метою отримання більш належної інформації із зазначеного питання, моніторами було подано запит на отримання публічної інформації. Проте, Одеська міська рада зазначила, що запитувана інформація міститься в декількох документах та не може бути зібрана та надана без значних інтелектуальних зусиль та проведення додаткового збору інформації. Виходячи з вищевказаної відповіді ОМС, вбачається, що публічне звітування результатів роботи Комісії не ведеться, або не є уніфікованою, міститься у декількох звітах.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення не зараховувати бал.

Бал не зараховано

Рекомендації :

- Вести звітування результатів роботи комісії розгляду з питань компенсацій за пошкоджені внаслідок обстрілів об'єкти, уніфікувати вже наявні дані та опублікувати публічний звіт на офіційному сайті та соціальних мережах ОМС.

6. Чи належним чином представлена громадськість у складі Комісії розгляду з питань компенсацій за пошкоджені внаслідок обстрілів об'єкти та чи враховуються їх пропозиції?

Рішенням Виконавчого комітету Одеської міської ради № 181 від 25.05.2023 «Про створення комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» встановлено, що до складу комісії можуть за згодою залучатися представники державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, експерти, оцінювачі, суб'єкти оціночної діяльності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, представники міжнародних та громадських організацій.

Зокрема, до вищезазначеного рішення вносилися зміни у аспекті складу комісії. З 8 грудня 2023 року до складу Комісії входять представники громадського сектору: керівники, юристи, психологи громадських організацій міста Одеси та області різних напрямів. Їх пропозиції, зауваження, висновки заслуховуються та враховуються під час засідань Комісії.

Загалом з 18 членів комісії 6 є представниками громадськості. Тобто, склад активних мешканців громади становить 1/3 від загального складу Комісії.

Відповідно до рішення Виконавчого комітету Одеської міської ради № 293 від 08.09.2023 «Про створення комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України», члени комісії мають право виступати на засіданнях

комісії із заявами та клопотаннями, вносити голові комісії пропозиції щодо її роботи.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Залучати до складу Комісії представників громадськості, у тому числі враховуючи гендерну ідентичність, релігійні переконання, віковий ценз, соціальний статус тощо.

НАПРЯМОК МОНІТОРИНГУ: МІСЦЕВІ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО ВНАСЛІДОК ОБСТРІЛІВ ЖИТЛА В ОДЕСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

1. Чи затверджено ОМС місцеві цільові програми компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла?

Розвиток міських цільових програм щодо надання компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла та/або надання допомоги особам, що постраждали внаслідок збройної агресії рф відбувається поетапно.

Першою цільовою програмою на території громади, що містить у собі положення щодо допомоги особам постраждалим від агресії рф була Міська цільова програма надання соціальних послуг та інших видів допомоги вразливим верствам населення міста Одеси на 2021-2023 роки, затверджена рішенням Одеської міської ради № 19-VIII від 24.12.2020 р. з подальшими змінами з урахуванням безпекової ситуації та інтенсивності обстрілів громади. Програмою передбачалося надання адресної матеріальної допомоги громадянам, житло яких постраждало внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України на території міста Одеси.

Орієнтовані обсяги фінансування програми за вищенаведеним заходом програми становили **243 500 000 грн** за період з 2021 по 2023 календарні роки.

Рішенням Одеської міської ради № 1622-VIII від 29.11.2023 вищезазначену програму було продовжено на 2024-2026 календарні роки. Фінансування заходів, покликаних допомогти особам постраждалим від збройної агресії рф, становило **89 000 000**.

Рішенням Одеської міської ради № 2021-VIII від 24.04.2024 було затверджено Міську цільову програму «Незламна Одеса» на 2024 - 2026 роки та внесено зміни до деяких діючих міських цільових програм, затверджених Одеською міською радою.

Метою Програми є закумулювати всі напрямки, пов'язані з ліквідацією наслідків ворожих атак, відновлення житлового фонду та надання допомоги мешканцям пошкоджених будинків. Як повідомляють представники ОМС, надалі фінансування всіх вищезазначених заходів буде здійснюватися виключно в рамках цієї Програми. Ті заходи, які вже реалізуються в рамках інших програм, будуть перенаправлені разом із фінансуванням у програму «Незламна Одеса».

Програмою передбачено проведення наступних заходів:

- проведення робіт з обстеження об'єктів, пошкоджених внаслідок збройної агресії;
- надання допомоги постраждалим, у тому числі у виготовленні необхідних документів;
- проведення невідкладних протиаварійних, консерваційних аварійновідновлювальних та ремонтних робіт у зруйнованих та пошкоджених будинках, у тому числі на об'єктах культурної спадщини (пам'ятках архітектури);
- проведення першочергових відновлюваних робіт на об'єктах житлової інфраструктури (скління вікон, балконів, заміна дверей, покрівлі тощо);

- надання фінансової підтримки комунальним підприємствам Одеської міської ради, залученим для ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією;
- забезпечення належного управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд.

Виконання Програми здійснюватиметься виконавчими органами та комунальними підприємствами Одеської міської ради у співпраці з територіальними органами Державної служби України з надзвичайних ситуацій, органами управління та силами цивільного захисту, правоохоронними органами, громадськістю тощо.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Проводити оперативне інформування представників громади щодо новоприйнятих цільових програм.

2. Чи виділено в бюджеті громади кошти для реалізації місцевих цільових програм компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла?

Як зазначалося, першою була прийнята міська цільова програма надання соціальних послуг та інших видів допомоги вразливим верствам населення міста Одеси на 2021-2023 роки, затверджена рішенням Одеської міської ради № 19-VIII від 24.12.2020 р.

Орієнтовані обсяги фінансування програми за вищенаведеним заходом програми становили **243,5 мільйона гривень** за період з 2021 по 2023 календарні роки. Левова частка фінансування припала на 2023 рік, а саме **239,5 мільйона гривень**. Бюджет міста Одеси за 2023 рік склав **12,833 млрд. гривень**. Якщо взяти у процентному відношенні, то видатки на подолання наслідків збройної агресії рф склали **1.87 %** від бюджету Одеської міської ради на 2023 рік.

Стосовно 2024 року, доцільно розглядати новоприйнятую міську цільову програму «Незламна Одеса». У 2024 році бюджет Одеси визначили на рівні **13, 289 млрд грн**. Міська цільова програма «Незламна Одеса» передбачає орієнтоване фінансування у розмірі **257,8 млн грн**. Це **1,94 %** від загального міського бюджету на 2024 рік.

Варто зазначити, що за результатами аналізу попередніх міських цільових програм компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла спостерігається тенденція на перегляд обсягів фінансування у бік збільшення, зважаючи на безпекову ситуацію в громаді та інтенсивність ворожих обстрілів. Вбачається, що новоприйнятую міську цільову програму «Незламна Одеса» ОМС також буде переглядати та збільшувати обсяги фінансування.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- **Забезпечувати належне фінансування місцевих цільових програм по відновленню пошкодженого житла шляхом поступового збільшення орієнтованих видатків, орієнтуючись на безпекову ситуацію в громаді та інтенсивність обстрілів житлових об'єктів.**

3. Чи забезпечено ОМС прозорість у проведенні ремонтних робіт, покликаних ліквідувати наслідки руйнувань?

За результатами моніторингу, на офіційному майданчику державних закупівель Prozorro знайдено 39 тендерів щодо робіт щодо благоустрою міста Одеси, а саме: ліквідація (капітальний ремонт) наслідків руйнувань (демонтаж, розгрібання завалів). ДК 021:2015: 45450000-6 – Інші завершальні будівельні роботи.

Замовником у тендерах виступає Департамент з благоустрою міста Одеської міської ради. Виконавці тендерних робіт (переможці тендерів) – різні, тобто монополії у проведенні робіт щодо благоустрою міста не спостерігається. Тендерна документація, у тому числі укладені договори, опубліковані в публічному доступі на офіційному майданчику державних закупівель Prozorro.

Зважаючи на специфіку і потребу у невідкладності проведення робіт, тендери проводяться швидко, переможці тендеру, здебільшого, визначаються у день публікації тендеру.

Тим не менш, незважаючи на нагальну потребу у проведенні невідкладних робіт, замовник має дотримуватися прозорості і перевіряти тендерної документації учасників тендерів. За результатами проведеного моніторингу, оскаржень результатів тендерів чи скарг до Антимонопольного комітету України не було виявлено.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- **Забезпечувати прозорість при проведенні тендерів стосовно робіт щодо благоустрою міста Одеси, а саме: ліквідації наслідків руйнувань шляхом належної перевірки контрагентів та тендерної документації учасників тендерів.**

4. Чи інформація про місцеві цільові програми компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла є публічною та доступною?

Інформація щодо діючих міських програм та тих, термін виконання яких вже сплив, міститься на офіційному сайті Одеської міської ради. Інтерфейс є доступним для мешканців громади, у переліку міських цільових програм зазначається «Назва програми», «Рішення ОМС» на підставі якого програму було прийнято та «Термін виконання». Натиснувши на гіперлінк «Рішення ОМС» мешканці можуть ознайомитися з текстом програми у форматі PDF, які зміни були внесені із зазначенням підстави проведення змін у програму та результати поіменного голосування депутатів міської ради.

Також, у разі прийняття нової цільової програми про це робиться анонс у офіційних соціальних мережах громади, зокрема у соціальній мережі Telegram.

Разом з тим, вважаємо доцільним для більшого інформування громадян щодо прийнятих місцевих програм компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла проводити більш масштабну інформаційну компанію, а саме: проводити інформаційні сесії, публікувати коментарі та роз'яснення представників ОМС у засобах масової інформації, створювати інфографіки, де зазначати покроковий алгоритм дій для постраждалих від збройної агресії рф осіб тощо.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Проводити більш масштабну інформаційну компанію, а саме: проводити інформаційні сесії, публікувати коментарі та роз'яснення представників ОМС у засобах масової інформації, створювати інфографіки, де зазначати покроковий алгоритм дій для постраждалих від зброїної агресії рф осіб для більш повного та всебічного інформування мешканців громади про наявні програми цільової допомоги.

5. Чи вживаються ОМС заходи щодо надання тимчасового соціального житла власникам постраждалих внаслідок обстрілів будинків?

За результатами дослідження безпекової ситуації у територіальній громаді встановлено збільшення інтенсивності ворожих обстрілів цивільної інфраструктури, що, у свою чергу, приводить до втрати місць проживання мешканців Одеської міської громади.

За інформацією, наданою представниками ОМС у інтерв'ю ЗМІ та яка знаходиться у публічному доступі встановлено, що у зв'язку збільшенням кількості громадян, потребуючих допомоги у вигляді надання безпечного місця проживання замість власного зруйнованого або пошкодженого житлового об'єкту, міський маневровий фонд житлових об'єктів зайнятий, вільних місць немає.

Тим не менш, на території громади працюють центри допомоги для осіб, які втратили житло внаслідок обстрілів, зокрема центр соціально-психологічної допомоги при Одеській міській раді. Начальниця центру повідомила, що наразі у ньому мешкають **23** людини, хоча центр має **120** ліжко-місць.

У жовтні 2023 року на території громади розпочато будівництво першого з двох запланованих модульних містечок, кожне містечко розраховано на **25-30** будинків. Наразі ведуться роботи з підведення комунікацій та встановлення перших **10** будинків. Загальна площа кожного будинку 39 кв.м. Першочерговою метою створення модульних містечок було забезпечення житлом ВПО на території громади, проте, за словами представників місцевого самоврядування, мешканці, чиє житло було зруйновано або постраждало внаслідок обстрілів також зможуть проживати у модульних містечках.

Також, як повідомив міський голова у коментарях місцевим ЗМІ, особам, які втратили житло унаслідок обстрілів рф, будуть надавати фінансову допомогу для винайму житла. Тим не менш, деталей щодо такої фінансової допомоги, а саме: вимоги до орендованого житла, суми компенсації, строки надання такої допомоги, необхідний пакет документів для отримання допомоги тощо наразі не було оприлюднено для публічного ознайомлення.

Моніторами було проведено експеримент, що полягав у консультації у телефонному режимі з представниками юридичного департаменту Одеської міської ради. Монітор представився особою, чиє житло було зруйноване унаслідок обстрілів, є потреба в отриманні соціального житла. Представник юридичного департаменту повідомив, що житло надати можуть, але деталі стосовно площі наданого житла, кількості кімнат, приблизному місцезнаходженні та типу житла (квартира або кімната у будівлі готельно-гуртожиткового типу) надати відмовився. Інформації щодо надання грошової допомоги для оренди житла особам, чиє житло було зруйновано, також не надав.

Монітори провели опитування осіб, які є власниками житла, що було пошкоджено або зруйновано внаслідок обстрілів рф. За результатами опитування, жодній особі не було запропоновано оформити грошову компенсацію орендної плати за житло. Було запропоновано тимчасове житло, але більшість респондентів відмовилась від нього через різноманітні причини: віддаленість від місця роботи, незадовільні умови проживання тощо.

За результатами аналізу встановлено, що базова допомога по наданню житла органами місцевого самоврядування здійснюється. Проте, є недоліки у розрізі надання грошових компенсацій постраждалим від агресії рф особам, які винаймають в оренду житло та забезпеченні комфортних житлових умов.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Оприлюднити детальний порядок отримання фінансової допомоги для винайму житла особам, чие житло було зруйновано внаслідок обстрілів, надати роз'яснення представника ОМС щодо вищенаведеної допомоги та освітити можливість отримання подібної допомоги у публічному просторі, в тому числі за допомогою ЗМІ.
- Збільшити міський маневровий фонд житлових об'єктів з метою надання тимчасового соціального житла особам, які втратили своє житло внаслідок обстрілів.
- Покращити житлові умови тимчасового соціального житла шляхом проведення косметичних ремонтів, облаштуванням побутовою технікою тощо.

6. Чи впроваджується ОМС екстрені заходи реагування на пошкодженні внаслідок обстрілів житлові об'єкти?

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 473 «Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель.-та ,споруд» (далі - Порядок) визначено механізм оперативного реагування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади, органів управління та сил цивільного захисту, спрямований на ліквідацію наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд. На виконання вимог Порядку рішенням Виконавчого комітету Одеської міської ради від 23 червня 2022 року № 125 Департамент з благоустрою міста Одеської міської ради призначений уповноваженим органом з організації виконання невідкладних робіт з ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних з пошкодженням будівель та споруд, зокрема житлових будівель.

За інформацією, отриманої з аналізу публічних джерел, у разі пошкодження об'єктів цивільної інфраструктури внаслідок обстрілів РФ, на місце виїжджають рятувальні служби, ДСНС, медичні працівники, представники національної поліції. Після оперативного усунення наслідків обстрілів, у тому числі пожежі, та першої медичної допомоги постраждалим особам, на місце обстрілу вирушають представники ОМС, у тому числі міський голова, на місці працюють комунальні служби та оперативні штаби при районних адміністраціях Одеської міської ради для допомоги постраждалим, у тому числі інформуванні щодо державних та місцевих програм компенсації пошкодженого внаслідок обстрілів житла.

Також, під час проведення моніторингу встановлено, що на місцях також присутні представники міжнародних благодійних

організацій. Зокрема, за інформацією з офіційних джерел встановлено, що міські служби разом з благодійними організаціями надавали допомогу одеситам, які постраждали від російської атаки в Пересипському районі 23 квітня.

Виконані роботи з розбору завалів, комунальники закривають вікна плівкою та ремонтують дахи. Крім того постраждалі отримали одноразову допомогу в розмірі 10800 грн на особу від партнера УВКБ ООН, організації «Право на Захист», а спеціалісти «Норвезької ради у справах біженців» (NRC) та ГО «Десяте квітня» надавали юридичні консультації. За інформацією від представників благодійних фондів, за грошовою допомогою вже звернулися більше 150 осіб. За словами радниці міського голови з соціально-гуманітарних питань Вероніки Етнарович, з місцевого бюджету виділяються кошти на відновлення вікон та дверей. Проте зважаючи на пошкодження не тільки житла, а й майна, міжнародна допомога стане в пригоді постраждалим сім'ям.

За результатами проведеного аналізу монітори прийняли рішення зарахувати бал.

Бал зараховано

Рекомендації:

- Посилити координацію між органами місцевого самоврядування та міжнародними благодійними організаціями.

ЗАГАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Під час проведення дослідження встановлено, що у Одеській міській громаді органи місцевого самоврядування сприяють належному впровадженню державної програми по відновленню пошкодженого житла «єВідновлення». Зокрема, в громаді створено інструменти реалізації програми, інфраструктуру, залучено представників громадськості до прийняття рішень щодо надання компенсацій за пошкоджене житло. Однією з основних підстав для відмови у наданні компенсації на відновлення пошкодженого об'єкту нерухомого майна є виявлення факту проведення на пошкодженому об'єкті нерухомого майна ремонтних робіт, в результаті яких ліквідовано пошкодження в повному обсязі. Це потребує впровадження додаткових інформаційно-просвітницьких заходів з боку органів місцевого самоврядування. Встановлено низький рівень публічного звітування щодо результатів роботи Комісії та обсягів наданих компенсацій. У Одеській міській громаді впроваджено місцеву цільову програму по відновленню постраждалого житла «Незламна Одеса». Ця програма акумулює всі напрямки, пов'язані з ліквідацією наслідків ворожих атак, відновлення житлового фонду та надання допомоги мешканцям пошкоджених будинків. Зважаючи на те, що програма була прийнята 24 квітня 2024 року, оцінити її ефективність можна буде лише через певний час.

Базові рекомендації:

- Посилити інформування мешканців громади про наявні в територіальній громаді державні та місцеві програми відновлення житла.
- Публікувати на офіційному сайті міста законодавчі зміни стосовно електронної публічної послуги «єВідновлення», створити та опублікувати візуальну інфографіку «єВідновлення», опублікувати на офіційному сайті інформацію по електронній публічній послугі «єВідновлення» у форматі «питання-відповідь».

- Проводити інформаційні сесії, публікувати коментарі та роз'яснення представників ОМС у засобах масової інформації, створювати інфографіки, де зазначати покроковий алгоритм дій для постраждалих від збройної агресії РФ осіб для більш повного та всебічного інформування мешканців громади про наявні програми цільової допомоги.
- Вести звітування результатів роботи комісії розгляду з питань компенсацій за пошкоджені внаслідок обстрілів об'єкти, уніфікувати вже наявні дані та опублікувати публічний звіт на офіційному сайті та соціальних мережах ОМС.
- Забезпечувати належне фінансування місцевих цільових програм по відновленню пошкодженого житла шляхом поступового збільшення орієнтованих видатків, орієнтуючись на безпекову ситуацію в громаді та інтенсивність обстрілів житлових об'єктів.
- Забезпечувати прозорість при проведенні тендерів стосовно робіт щодо благоустрою міста Одеси, а саме: ліквідації наслідків руйнувань шляхом належної перевірки контрагентів та тендерної документації учасників тендерів.
- Оприлюднити детальний порядок отримання фінансової допомоги для винайму житла особам, чиє житло було зруйновано внаслідок обстрілів, надати роз'яснення представника ОМС щодо вищенаведеної допомоги та освітити можливість отримання подібної допомоги у публічному просторі, в тому числі за допомогою ЗМІ.
- Збільшити міський маневровий фонд житлових об'єктів з метою надання тимчасового соціального житла особам, які втратили своє житло внаслідок обстрілів.
- Покращити житлові умови тимчасового соціального житла шляхом проведення косметичних ремонтів, облаштуванням побутовою технікою тощо.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

